

Kjak

Helgi Abrahamsen
løgtingsmaður

Ríkisfelags- skapurin fer ongan veg

Nógv verður í hesum døgum kjakast um tað, sum løgmaður segði á ólavssøku um ríkisfelagskapin. Hann segði millum annað, at 15 málsøki eru eftir at yvirtaka sambært yvirtøkulógini, og hetta hevur helst givið mongum ta fatan, at tá hesi 15 málsøkini eru yvirtikin, so er ríkisfelagsskapurin farin í søguna. Men soleiðis er stóðan ikki.

Grein 1 stk. 2 í yvirtøkulógini sigur nevniliga, at lógin fevnir ikki um málsøkini stjórnarskipan, heimarætt, hægstarætt, uttanríkis-, trygdar- og verjupolitikk og gjaldoyra- og peningapolitikk. Hesi málsøki eru kjarnan í ríkisfelagsskapinum, og í teimum liggur sjálvur »suvereniteturin«.

Vit kunnu yvirtaka øll málsøkini sum eru nevnd í yvirtøkulógini, men tað broytir ikki tey ríkisrættarligu viðurskiftini, tí suvereniteturin er ikki partur av hesi lógini.

Nýskipanar- uppskotið í verki

Tá Sambandsflokkurin í 1999 gjørði sokallaða Nýskipanaruppskotið, var hetta júst málsetningurin, sum seinni varð staðfestur við yvirtøkulógini. Sambandsflokkin skeyt upp, at øll málsøki skuldu kunna yvirtakast, uttan tey sum høvdu við sjálvan suverenitetin at gera.

Og har eru vit í dag. Tað at yvirtaka til dømis skipaefirlitið og vita-verkið, fremur ikki nakran suverenitet.

Neyð lærir ongan at spinna

Tað er einki galið í tí, at yvirtøkur verða gjørdar eftir tørvi og førleika, men figgjarliga hava

yvirtøkurnar mangan verið ein vanlukka fyri Føroyar.

Í 1998 fóru politikarar at marknaðarføra hetta sum kallast »sjálvberandi búskapur«. Vit skuldu »standa á egnum beinum,« varð sagt. Men hvat er úrsletið? Um vit samanbera árið í ár við 1998, so kunnu vit bara staðfesta, at munurin millum landskassaavlopið í 1998 og undirskotið nú, er líka stórur (í talvirði) sum allur inntøkuskatturin var í 1998. Vit eru farin eitt heilt tátíðar skattaár eftir hali hvat sjálvbjargni hjá landskassanum viðvíkur.

Har kom einki ístaðin fyri tað mista – tvørturímóti. Vit finga ongan sjálvberandi búskap, og neyðin lærir ongan at spinna.

Ikki eitt mál, men eitt gott amboð

Fyri Sambandsflokkin hevur ríkisfelagsskapurin ongantíð verið eitt mál í sær sjálvum, eins og loysingin er tað fyri loysingarflokkarnar. Men hann hevur altíð verið eitt týðningarmikið amboð fyri at røkka málinum, sum er at menna føroysku tjóðina bæði stjórnarliga, figgjarliga og mentanarliga, og eg haldi avgjört ikki, at tíðin er farin frá hesum amboðnum.

Yvirtøkur sum bringuprýði

Tað er í lagi at gera yvirtøkur, um hesar kunnu vera við til at menna føroysku tjóðina stjórnarliga, figgjarliga ella mentanarliga. Men yvirtøkur sum bara hava til endamáls at vera okkurt slag av dýrt keyptum riddarakrossi hjá politikarum, geva onga meining. - Vit hava sæð alt ov nógvar av teimum.

Andrea Heindriksdóttir

Nýhugsan og framskygd menning!

»Havnin er ein lítill bygd, ein viti mitt í havinum« soleiðis sigur Teitur í vælkenda sanginum við sama navni, úr fløguútgávuni »Káta hornið«.

Jú, Havnin er lítill samanborið við aðrar høvuðstaðir, men hevur allíkavæl nógva at bjóða, og hevur ikki minst nógva tilboð, sum í eini skipaðari menningartilgongd kunnu betrast.

Ferðavinnan, ein nattúrligur partur av Havnini

Tá tosið fellur á hvørt Havnin er lítill ella stór, og teir fyrimunir og vansar sum eru av hesum, er nærliggjandi at spyrja, um tað ikki júst eru hesi viðurskifti sum gera okkum spennandi sum ferðamannaland.

Ferðavinnan eigur at fáa bestu karmar at virka undir í høvuðstaðnum. Nógva ferðamannaskip leggja leiðina framvið og umráðandi er at hava hóskaði tilboð til ferðafólk, óansæð nær á døgnum hesi koma. Býurin skal verða virkin á ferðavinnuøkinum, og har er tað umráðandi at handilslív, mentanarlív og ferðavinnan arbeiða saman, so vitjandi

fáa innlit í, hvat vit hava at bjóða – tí vit hava nevniliga sera nógva forkunnugt at vísa fram.

Trivnaður í hásæti

Útilívið við matsofum og veitingarstöðum annars er umráðandi fyri at fáa ein livandi bý, har trivnaður er í hásæti – trivnaður hjá okkum sum her búgva og hjá teimum sum koma á vitjan. Umráðandi er, at tey sum skipa fyri hesum átøkum og sum á henda hátt ríka okkara bý, fáa góðar sømdir at arbeiða undir, og kenna á sær at høvuðsstaðurin saman við teimum, arbeiðir fram ímóti einum livandi býi, har bæði ferðafólk og fólk sum búleikast her, trívast og kenna stórbýardám, hóast vit liggja fjarskotin í Norðuratlantshavi.

Vit hava brúk fyri ymiskleikanum

Havnin skal verða staðið, har fólk trívast óansæð húðarlit, politiska sannføring, kynsliga orientering og trúgv – tí tað er brúk fyri okkum øllum. Havnin má rúma okkum øllum, soleiðis at tað kennist at pláss er fyri ymiskleikanum og fyri

at vera saman hóast ymisk. Hettar eru grundleggjandi virðir sum okkara høvustaður má byggja á, og fer hettar eisini at gera okkara lítla høvustað enn meira attraktivan hjá ferðafólki at koma til, eins og okkara ungu sum eru uttanlands í lestrarørindum.

Havnin sum lestrarbýur

Tað er av alstórum týðningi at Havnin livir upp til at vera flaggskipið á útbúgv-ingarøkinum.

Skálatrøð og Vágsbotnur eru sannar perlur í býnum, og upplagt stað at skapa rúm fyri einum virknum lestrarbýi. Vit mugu sum høvustaður sjálvi taka ábyrgd og loysa tann tørva sum er á einum virknum lestrarumhvørvi. Her eigur Tórshavnar Kommuna at ganga á odda og skipa so fyri, at hóskaði tilboð eru til teirra, sum ynskja at útbúgva seg í Føroyum. Tilboðini og lestrarumstöðurnar annars, eiga at vera soleiðis háttaðar, at útlendingar eisini koma hendavegin at nema sær útbúgving, tí vit hava brúk fyri einum altjóða lesatrarumhvørvi, sum kann geva okkum neyðugan íblástur til framhaldandi menning.

Vágsbotnur/Skálatrøð

Økið niðri í Vágsbotni er savningarstað hjá flestu havnarborgarum, ungum sum eldri, og tað er at fegnast um. Økið er sera hugnaligt og útbyggingar

seinastu árin hava gjørt at Vágsbotnur hevur ment seg nógva. Talið av bátum sum liggja í Vágsbotni og á brúgvunum úti á Skálatrøð økist alsamt, og tað er at frøast um, tí hesir og tey sum eiga hesar, eru viðvirkandi til at geva økinum ein serliga hugnaligan dām. Gott er at hesin parturin av okkara mentan eisini er í menning, og tí má býurin áhaldandi skipa so fyri, at nóg mikið av bátaplássum eru, so vit fullt út kunnu njóta friðsælu býarmyndina sum hesir sýna okkum.

Arbeiðið at menna Vágsbotn og at taka endaliga stóðu til, hvat skal gerast við økið á Skálatrøð, mugu liggja frammarlaga. Íløgur eiga at gerast, so størri virksemi verður á hesum støðum – virksemi sum stimbrar fólkatilflyting.

Menning av høvuðstaðnum – ein avbjóðing!

Jú, Havnin er lítill og hevur nógva at bjóða, men umráðandi er ikki at setast hendur í favn, men áhaldandi at menna býin eftir eini skipaðari ætlan, so Havnin til allar tíðir verður attraktiv fyri tey, ið her búgva, tey ið vitja býin og tey sum ynskja at flyta hendarvegin.

Skilagóð, nýhugsað og framskygd menning av høvustaði okkara er ein avbjóðing, sum er umráðandi at taka í størsta álvara, tí við menning fáa vit fólk at trívast og at flyta heim aftur.

Zakarias Wang

Fríðrikur og sambandið

Onkur hevur undrast á, at eg havi sagt, at Fríðrikur

Petersen hevur navngivið Sambandsflokkin.

Hetta er tó einki dulmál. Tann sum tekur fram bókina Fólkaatkvøðan 14. september 1946 kann sláa upp í stílinum, og har stendur, at Fríðrikur Petersen m. a. er nevndur á síðu 293. Har er ein grein endurprentað, sum Oluf Skaalum hevur skrivað í danska blaðnum Nationaltidende tann 26. juli 1946 fyri at heiðra at tá eru fjóruti ár liðin síðan flokkurin varð stovnaður. Sum Oluf greiðir frá í endurminningum sínum "Úr lágari lon", so var hann í 1906 blaðstjóri á Dimmalætting

og var við í øllum tí sum hendi tá flokkurin varð til. Hann er tí ein ósvitalig kelda til hesar hendingar.

Hann sigur: "På baggrund af denne alvorlige trussel samledes et stort flertal af Lagtingets medlemmer og stiftede 28. juli 1906 et politisk parti, som Færøernes nationaldigter, provst Fr. Petersen, gav det betegnende navn Sambandspartiet."

Fríðrikur var ein klókur maður, og hann visti hvat ið hann gjørdi.